

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt XVII. Moronus ad Spirenses Conuentum Nuntius mittitur. Quatenam illi mandata. Statuitur celebrandum Tridenti Concilium, atque indicitur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11642

simul etiam esse tales, ut dummodò vellent, vis certè illis non deesset eò se conferendi, quò se conferunt aegroti, qui reuera ab hoc Medico curationem exposcunt. Nihil aliud futurum Concilium, quàm consilium, in quod Medicorum plurimi confluentes, quales erant Præsules, vim suffragij obtinentes, vel Theologiæ Canonumque periti Consiliarij, inspecturi ac exploraturi fuissent aegrotum, ac de morbo ad alios relaturi, quibus illarum aegritudinum notitia suppetit, nimis etiam remotioribus innotescuntium: sed adiecit, Mox adfuturum Moronum Nuntium, ac certiora de his responsa redditurum: quò simul suæ responsionis austeritatem temperaret, cum per modum dissertationis, non extremæ repulsæ, rem ageret, simul temerarij notæ, & aduersantis inuidiæ se subduceret, vbi Pontifex per alium gratiora indulgeret.

C A P V T XVII.

Moronus ad Spirenses Conuentum Nuntius mittitur. Quam illi mandata. Statuitur celebrandum Tridenti Concilium, atque indicitur.

Maturauit ad eam Prouinciam proficisci Moronus, acceptis à Pontifice * mandatis de Germaniæ rebus, siue cum Cæsare Lucæ transactis, siue postmodum expositis à Nugarolo, Ferdinandi apud Pontificem Oratore. Spectabant igitur ea potissimè reformandæ disciplinæ negotium. Ad id traditum ipsi fuerat earum legum exemplar, quas Ratisponæ Legatus digesserat, adiectumque, Haud illi ob angustias temporis, quò ibi moratus est, licuisse rem perficere: proinde eas Nuntius promaueret apud Germaniæ Præsules; sed ita, ut videretur potius adiutorem se illorum Ecclesiasticorum Principum exhibere, quàm exactorem ab eorundem socordia debitæ disciplinæ. Erat enim Pontifex probè gnarus, à nobilioribus plantis fructus vix primis digitis quasi spontè porrectos esse legendos, & solùm à filueltribus pericà decutiendos, quasi violenter exactos.

* Habuit mandata 9. Ianuarij 1542. & extat in Archivio Vaticano.

Addebat Paulus: Cùm sit naturæ terreæ semper ad ima delabi, oporteatque identidem eam releuare; suæ mentis esse, ut in Italia pariter ceterisque Christianorum regionibus emendatio morum præscriberetur; secùs intolerabilem eam futuram Germaniæ Clero, seu tamquam onus peculiare subituro, seu deprauatione peculiari notando.

Aliud

1542.

Aliud mandatorum caput agebat de nouo fœdere, Ratisponæ de-
creto, in cuius societatem Pontifex vocabatur. Responderet in
primis, Inesse in eo libello Ratisponensi voces quasdam Pontificiæ
dignitati aduersantes; adeoque minimè decere Pontificem eas con-
probare. Huiusmodi voces, quantum conicio ex documentis, * que
Ferdinandus Rex postea tradidit suis Oratoribus, ad fœdus illud
perficiendum Romam missis, erant in Edicto Ratisponensi, per quod
nonnulla præscribebantur ad Pontificis curam potestatemque spe-
ctantia: sed his prospectum fuit per literas à Carolo & Ferdinando
ad Paulum III. datas, quibus testificabatur, * per tenorem illius
decreti nihil intellectum, quod supremam Pontificis Romani di-
gnitatem vlla ex parte violaret.

* In Com-
mentariis
Borghesio-
rum.

* In citatis
Commen-
tariis.

Præterea, æquum non esse, à solo Pontifice tantum pecuniæ fœderi
conferri, vt volebant, quantum Cæsari ac Ferdinando soluendum
imposuerant, qui ditiones ærariumque omni comparatione maiora
quàm ipse possidebant, atque per illud fœdus sua tuebantur: at verò
Pontificem eò core tantummodò tamquam Caput Ecclesiæ. Pro-
inde offerre se non quartam totius pecuniæ portionem, prout ipse
postulabat, sed sextam, hoc est tertià parte minorem præscripsit.

Porrò de suppitiis contra Turcam Germaniæ tribuendis respon-
deret: Non posse Pontificem vltra progredi, quàm Granuellano
significauerat; nimirum, * stipendia soluturum quinque milium
millibus, si Cæsar copias duceret; sin verò alius quicumque, binis
millibus & quingentis, dummodò classis Turcica seu superam seu
inferam Italiæ oram haud infestaret, ad quam propulsandam essent
cogendæ Pontifici vires omnes. Atque in eo Paulus quæ sponde-
rat reipsa superauit. * Etenim, tametsi copiarum ductor haud Cæsar
fuiisset, sed Septemuir Brandeburgicus; eò tamen tria peditum milia
duce Paulo Vitellio misit, & postea sexcentos equites, ductore
Sfortia Pallauicino.

* Belcarius
lib. 2. §. n. 4.

* Belcarius
suprà citat.

Cùm autem ad hoc ipsum Ferdinandus Paulum rogasset, vt ea
lenitas Lutheranis adhiberetur, quæ illecti opem expeditioni suppe-
ditarent, responsum est, Mirari Pontificem, & vix sibi posse in ani-
mum inducere, siue Catholicos siue hæreticos illicius indigere vt li-
luti communi consulerent: nihilominus placere sibi, erga Luthe-
ranos voluntatem non hostilem, sed amicam proferri, modò præste-
retur integra potestas custodiendi à Christo sibi tradita, neque le-
gum relaxationes indulgerentur instante Concilio, cuius erat eas
concedere vel denegare.

De Concilio hæc in mandatis data. Duas rationes maxime Ger-
manis

manis accommodatas vt illud extra Germaniam haberi vellent, Nuntio suggestit Pontifex: Prima fuit, Habere in animo, se inter- futurum Concilio, vel certe velle, vt vbi vsui esset interesse posset: in presentia verò ætati suæ tam deuexæ, ac virium habitudini tam imbecilla, intolerabile futurum vel iter, vel cælum Germanicum. Et quò hæc ratio vim haberet, neque de Cameraco, neque de vllis aliis vrbibus ab Italia remotis, etsi extra Germaniam existentibus, mentionem fecit, à quibus ex se non abhorrebat, vt à nobis comme- moratum est in Ardinghelli congressibus cum Rege Gallorum.

Secunda fuit, Cùm in ea Prouincia mutuis distidiis arderent ani- mi, rem periculo proximam fore, si controuersiarum momenta ibi- dem expenderentur, & quasi follis admoueretur igni, adeoque faci- lem futurum transitum à linguarum ad gladiatorum certamen. Cordi esse Pontifici, vt quantum fieri posset, commodo Nationis illius prospiceretur; proinde primo sibi loco probari Mantuam, aliàs ac- ceptam Cæsari, quòd Germaniæ situ & clientelâ coniuncta esset. Præter illam, si fortè Mantuani Ducis tutores illius concedendæ auctoritate vti nollent, proponi secundo loco Ferrariam, quæ ampli- tudine loci, soli fertilitate, magnique fluminis propinquitate maxi- mè opportuna videbatur ex cunctis vrbibus inter Alpes & Appen- ninum positis. Verùm cùm ea vrbs suæ ditionis non esset, nec prius ab Hereule illius Domino ipsam ad id petere voluisset, quàm sciret gratam fore Germanis, non aliter sibi licere illam offerre, nisi positâ concessuri Principis conditione. Ex suis proferre Placentiam ac Bononiam, alio tempore propositas.

7. Cum his mandatis ad Spirenses Conuentum peruenit Moronus, ineunte Februario inchoatum, & 14. die mensis eiusdem * ibi ver- ba fecit Gallorum Regis Orator Franciscus Oliuarius, Alençonianus Cancellarius. Expofuit sui Principis animum in Germanos, bene- uolum semper rebus ipsis comprobatum, atque antiquioribus omi- sis, ad id confirmandum asseruit postremò, increbrescente famâ Solimannum meditari bellum in Pannoniam, missos à suo Rege Nuntios, qui Turcam ab eo consilio dimouerent; sed eosdem cap- tos à Cæsariis, ac fortassis etiam trucidatos: falso postea vulga- tum, destinatos à Rege, vt his contraria molirentur; id tamen à suo Principe posse redargui variis libellis, eodemque rerum gerenda- rum commentario, à Cæsareis vnâ cum captis Nuntiis intercepto. Prauum sibi videri consilium, Turcam id temporis suscitare specta- tà eius potentia, rebus à Christianis gentibus infeliciter in illum gestis, & contentionibus, quibus in presentia dissidebant. Nec Pan-

* Sleidanus
ann. 1542.
Belcarus
lib. 23. n. 8.
& 9. & tam
Oratio Gal-
li Oratoris,
quàm euncta
gesta huius
Conuentus,
exant in
volumine
Archiniij
Vaticani.

Pars I.

G g g nonum

ria
Trid.

1542. nonum inconstantiam, qui sæpè Germanos in Turcas, nec rari
Turcas in Germanos sollicitassent, mereri, vt ipsorum gratiã perre-
baretur, ac discrimen subiret vniuersa Germania à nemine lacessita.
Satis videri, impendi operam ciuilibus discordiis componendis,
& opportuniora tempora ad inferenda externis arma prætolari.

Oliuarij concio fauentibus auribus haud excepta, cum ob au-
ctoris suspicionem, tum ob manifestam consilij indignitatem, cum
grauis ignominia Germanici nominis videretur, Turcis diripi-
dum deserere Christianorum Regnum Germaniæ finitimum, ac
legitimo iure possessum ab vno suorum Principum, electo iam Im-
perij successore. Vnde Orator Gallus ante Conuentus exitum in-
de decessit.

* Belcarus
& Sleidanus
tam cit.

At Nuntius in Conuentum admissus 23. Martij * gratius perora-
uit. Placuit quippe Germanis subsidium contra Turcas oblatum;
vbi verò de Concilio sermonem habuit, causas protulit, quæ Pon-
tificem à Germanicis vrbibus auertebant; verum in aliqua alibi eli-
genda, necesse fuit illas quatuor in mandatis, vt notauimus, à Paulo
præscriptas præterire. Per priuata enim colloquia compererat, tres
vrbes, seu beneficiario, seu pleno iure subiectas Pontifici, Conuen-
tui suspectas haberi; & Mantuam illis frustra proponi, ratis Tuto-
res Ducis, id quod patens eius negauerat, haud concessuros: præ-
terquam quòd auctoritas Mantuani Purpurati, additi rebus Pon-
tificis, vt aliàs obiectum fuerat, eò tunc maioris ponderis censetur,
quòd illam amplio rem reddebat minor imperantis ætas ex fratre
nepotis. Quamobrem impetrauit à Pontifice Moronus * facultate
tem duas præterea proponendi, alteram Cameracum, de qua aliquid
insinuauimus, & in ea Pontifex erat prouisor, vt pote remotiore
à Germania, ceteris Nationibus haud suspectam, adeoque aptio-
rem continuationi Concilij, etiam bello inter eas excitato, & à ti-
more Martis Othomannici remotiore. Hæc tamen Pauli propo-
sio dissimulanda ipsi erat, quòd narratam à nobis causam sustine-
ret, cur Germanicas vrbes excluderet: & insuper Cameracensis
ciuitas neque profus commoda Germanis videbatur, neque cui
plene confiderent. Altera Tridentum erat, cui nihil ferè deerat vt
esset Germanica, nisi nomen, atque in eam exploratum erat Nun-
tio consensuros Germanos. Proinde connumeratis prius in Con-
uentu quatuor vrbibus, quas Pontifex opportunas existimabat, ac
præterea Cameraco, postremò Tridentum obtulit celebrando
Concilio, in Alpibus situm prope Athesim, vrbem Germaniæ con-
terminam, & Ferdinando beneficiariam.

* Literæ
Farnesij ad
Poggium,
Nuntium a-
pud Cæsa-
rem, 27.
Malj. 1542.

Respon-

9 Responsum à Conuentu, Vbi non liceret sibi in Germania Concilium obtinere, placere vt haberetur Tridenti. At Lutherani seorsim per suas contestationes reclamarunt tam Concilij loco in Italia, quam auctoritati Pontificiæ illi præfutura. Decretum Romæ, vt dies 13. Augusti Concilio destinaretur; sed, postea cùm nimis angustum temporis interuallum visum esset, post habitam * per tres Senatus de hac re ac de tenore diplomatis deliberationem, tandem 22. Maij statutum diploma atque signatum, promulgatum verò solenni Principis Apostolorum die, cuius supremum Principatum Lutherani oppugnabant, indictumque Concilium Sanctorum omnium sacro die inchoandum, quorum pariter Festo die, & in quorum templo ante vigesimum quartum annum primò Lutheri hæresis eruperat, cui extinguendæ sacer ille Cœtus indicebatur.

1542.
* Die 5. 12.
& 22. Maij
vt in Actis
Consistor.

